

2) Drogi wojewódzkie (obecnie powiatowe)

Długość dróg i rodzaje nawierzchni przedstawiono w tabeli nr 44.

3) Drogi gminne

Długość dróg i rodzaje nawierzchni przedstawiono w tabeli nr 45.

6.1.3. Charakterystyka ogólna układu drogowego gminy

1) Długość dróg

a) na dzień 31.12.1997r. :

- krajowej (obecnie wojewódzkiej) o twardej ulepszonej nawierzchni - 14,8 km;
- wojewódzkich (obecnie powiatowych) - 67,606 km; o twardej nawierzchni 64,831 km (w tym ulepszonej 35,494 km) oraz gruntowych 2,775 km;
- gminnych 35,126 km; o twardej nawierzchni 22,746 km (w tym ulepszonej 0,22 km) oraz gruntowych 12,38 km;

Długość dróg

b) na dzień 31.12.1998r. wynosiła :

- krajowej (obecnie wojewódzkiej) o twardej ulepszonej nawierzchni 14,8 km;
- wojewódzkich (obecnie powiatowych) 67,606 km; o twardej nawierzchni 64,831 km (w tym ulepszonej 36,774 km) oraz gruntowych 2,775 km;
- gminnych - 35,126 km; o twardej nawierzchni 22,746 km (w tym ulepszonej 0,51 km) oraz gruntowych 12,38 km;

2) Gęstość sieci drogowej o twardej nawierzchni wynosiła:

- a) 1997r. - 67,8 km/100 km², w tym ulepszonej 33,4 km/100 km², natomiast w skali województwa białostockiego wskaźniki te wynosiły 48,8/100 km² i 26,9 km/100 km² oraz na drogach ogółem 54,4 km/100 km² i 32,1 km/100 km²;
- b) 1998r. - 67,8 km/100 km², w tym ulepszonej 34,5 km/100 km².

3) Ruch drogowy

Średni ruch drogowy w pojazdach rzeczywistych na dobę (p/d) na drodze Nr 691 wynosił :

	1990r.	1995r.
Hajnówka - Kleszczele	950	1300

Tabela nr 44

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość drogi [km]	Rodzaj nawierzchni					Grunto- wa ulepszo- na	Grunto- we naturalne
				T w a r d e						
				nieulepszone		ulepszone bitumiczne				
				tłucznio- wa żwi- rowa 24 cm	brukow- cowa	powierz. utrwal.	A	S		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	03664	Łosinka - Trywieża - Jagodniki - droga 691	3,400	1,200			2,200			
2.	03699	Poryjewo - Orzeszkowo - Wiluki - Opaka Duża - Czeremcha	8,510		0,207			8,303		
3.	03701	Bielsk Podlaski - Parcewo - Orla - Dubicze Cerkiewne - Werstok - droga 03699	12,130				1,170	10,960		
4.	03702	Stare Berezowo - Mochnate - Stary Kornin - Dubicze Cerkiewne	7,600		0,856		1,001	5,743		
5.	03703	droga 03702 - Koryciski - Istok - Długi Bród	10,100	7,154	1,396			1,550		
6.	03704	Dubicze Cerkiewne - Kraskowszczyzna - - Piaski	6,853	5,603 5,173*		1,250	0,430*			
7.	03705	Wojnówka - Jodłówka - Starzyna - Górny Gród	5,173	4,113	1,060					
8.	03706	droga 03701 - Czechy Orlańskie	2,500		1,750	0,750				
9.	03707	Orla - Krywiatycze - Stary Kornin	1,286					1,286		
10.	03708	Stary Kornin - Jagodniki	2,524	2,524						
11.	03712	Dubicze Cerkiewne - Dubicze Tofiłowce - - droga 03702	4,100	1,430 1,367*	0,314		1,281 1,658*			1,075
12.	03713	Rutka - Grabowiec	3,430	0,950 0,650*	0,780 0,607*		0,473*		1,700	
R a z e m 1997 r.			67,606	22,974	6,363	2,000	5,652	27,842	1,700	1,075
R a z e m 1998 r.			67,606	22,181	5,876	2,000	6,932	27,872	1,700	1,075

Tabela nr 45

Lp.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość drogi w/g ewidencji	Nawierzchnie twarde			Gruntowe ulepszone żwirem, żuzłem	Gruntowe naturalne
				nieulepszone		ulepszone		
				tłuczniowe żwirowe 24 cm	brukowcowe	bitumiczne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	0325001	droga krajowa nr 691 - granica gminy (Orzeszkowo)	1,111	1,111				
2.	0325002	Dubicze Tofiłowce - droga wojewódzka 701	1,757	1,620 1,467 *	0,137 - *	0,290*		
3.	0325003	Rutka - droga wojewódzka nr 701	1,208	1,208				
4.	0325004	Dubicze Cerkiewne - Grabowiec	1,565	1,565				
5.	0325005	Grabowiec - granica gminy (Reduty)	2,700	1,350				1,350
6.	0325006	Grabowiec - granica gminy (Saki)	2,260	2,260				
7.	0325007	droga krajowa nr 691 - droga wojewódzka nr 701	2,045	2,045				
8.	0325008	droga krajowa nr 691 - Czechy Orlańskie	2,760	2,760				
9.	0325009	Czechy Orlańskie - Jelonka	1,850	1,850				
10.	0325010	droga wojewódzka nr 701 - stacja PKP Witowo	1,200	1,200				
11.	0325011	droga wojewódzka nr 704 - Kraśkowszczyzna	0,240	0,240				
12.	0325012	Werstok - granica gminy (Policzna)	1,940					1,940
13.	0325013	Werstok - droga wojewódzka nr 701	0,760		0,540	2,220		
14.	0325014	Wiluki - droga wojewódzka nr 701	1,640	1,640				
15.	0325015	droga wojewódzka nr 699 - Krugłe	3,000	3,000				
16.	0325016	droga wojewódzka nr 699 - Górny Gród	2,250					2,250
17.	0325017	droga wojewódzka nr 705 - granica gminy (Policzna)	2,800					2,800

1	2	3	4	5	6	7	8	9
18.	0325018	Starzyna - Bobinka	1,120				1,120	
19.	0325019	droga wojewódzka nr 705 - Klakowo	1,100					1,100
20.	0325020	Górny Gród - Nikiforowszczyzna - Wygon	1,820					1,820
Razem w 1997r.			35,126	21.849	0,677	0,220	1,120	11,260
Razem w 1998r.			35,126	21,696	0,540	0,510	1,120	11,260

Ruch drogowy na drodze Nr 691 w gminie wynosił w 1990r. - 950 p/d (w województwie białostockim 1337 p/d, w kraju 2280 p/d) oraz w 1995r. - 1300 p/d (w województwie 1870 p/d, w kraju 3227 p/d).

4) Wskaźnik motoryzacji w gminie i województwie białostockim, liczony w samochodach osobowych na 1000 mieszkańców przedstawiono w poniższej tabeli :

Tabela nr 46

Wyszczególnienie	L a t a			P r o g n o z a	
	1996	1997	1998	2005	2010
Wskaźnik motoryzacji w gminie	152	191	201	340	400
Ilość samochodów osobowych w gminie	355	440	459		
Ilość ludności w gminie	2337	2303	2280 *		
Wskaźnik motoryzacji w województwie białostockim	157	169	179 **	263	310
Ilość samochodów osobowych w województwie białostockim	1100232	118965		190700	234700
Ilość ludności w województwie białostockim	701164	701684	701867 *		

* Ludność na dzień 30.06.1998r.

** Wskaźnik motoryzacji w 1998r. określono szacunkowo.

6.2. Techniczne zaplecze motoryzacji

a) Parkingi

- przy Urzędzie Gminy - 20 szt.
- przy cerkwi - 10 szt.

b) Stacja paliw

W gminie brak jest stacji paliw.

c) Zakłady naprawy pojazdów

W gminie brak jest zakładów naprawy pojazdów.

6.3. K o l e j

Przez obszar gminy Dubicze Cerkiewne przebiega pierwszorzędna, jednotorowa linia kolejowa Siedlce - Czeremcha - Hajnówka - Siemianówka - granica państwa, wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 września 1996r. (Dz.U.Nr 112, poz.538) zaliczona jest do linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Stan techniczny torów jest dobry.

Tabela nr 47

Przewóz	towarów w tys. ton					pasażerów w tys.				
	1990	1993	1995	1996	1997	1990	1993	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
w województwie	5.072	2.916	1.917	2.836	3.979	6.200	3.629	5.811	5.914	5.957
w kraju	278.139	212.139	224.346	222.346	226.200	787.510	540.086	465.059	433.476	416.638

Długość linii na terenie gminy wynosi ok. 9,65 km. Gęstość sieci wynosi 6,4 km/100 km² (w województwie 5,5 km/100 km²). Obsługa podróży odbywa się na stacji Witowo.

Przewóz towarów i pasażerów w województwie i kraju przedstawiono w tabeli nr 47.

6.4. Komunikacja autobusowa PPKS

Obszar gminy Dubicze Cerkiewne obsługiwany jest następującymi liniami :

Policzna

1571 Hajnówka - Kleszczewo

1572 Bielsk Podlaski - Stary Kornin - Hajnówka - Białowieża

Spiczki

1573 Bielsk Podlaski - Wólka - Orla - Dubicze Cerkiewne

W ostatnich latach występował ciągły spadek przewozu pasażerów w województwie białostockim i kraju co przedstawiono w poniższej tabeli :

Tabela nr 48

Przewóz pasażerów w mln	L A T A					
	1990	1992	1994	1995	1996	1997
w województwie	35,5	26,5	21,6	18,8	16,81	16,3
w kraju	2084,7	1513,1	1215,3	1131,3	1085,4	1065,4

6.5. Wnioski wynikające z oceny funkcjonowania komunikacji

Z analizy układu dróg publicznych wynika, że nie zapewnia on obsługi niektórym jednostkom osadniczym. Do zaliczenia do dróg gminnych predestynowane są następujące drogi :

- ulice we wsiach: Dubicze Tofiłowce, Grabowiec, Pasieczniki Małe, Piaski, Zabagonie, Długi Bród i Jakubowo;
- drogi do połączenia wsi: Czechy Orlańskie, Pasieczniki Małe i Jakubowo z drogami publicznymi i sąsiednimi wioskami.

Z przedstawionych danych w pkt 6.1.3.2) wynika, że gęstość dróg publicznych w 1997r. o nawierzchni twardej i twardej ulepszonej w gminie była większa o 38,9 % i 24,2 % od gęstości dróg pozamiejskich w województwie białostockim.

Na tak pozytywne wyniki głównie mają wpływ drogi krajowe i wojewódzkie. Stan techniczny dróg gminnych jest niezadawalający z powo-

du małej ilości dróg o nawierzchni twardej ulepszonej tylko 1,4 % oraz gruntowych 35 % tych dróg

Z porównania przepustowości drogi krajowej przy poziomie swobody ruchu D wynoszącej 800 p/h przy szerokości jezdni 5,5 m z natężeniem ruchu w 1995r. wynoszącym 123 p/h ($0,095 \times 1300 = 123$) wynika, że istniejący przekrój drogi posiada duże rezerwy przepustowości.

Do analizy zaspokojenia potrzeb w zakresie parkingów, stacji paliw zakładów naprawy pojazdów przyjęto następujące wskaźniki :

- miejsca krótkiego postoju 20,1 stanowisk na 1000 mieszkańców,
- wskaźnik jednoczesnego wykorzystania parkingu 0,3 ,
- 1 stacja paliw o 4 - 6 dystrybutorach może obsłużyć 5000 pojazdów,
- 1 stanowisko obsługowo-naprawcze na 300 - 400 samochodów.

Potrzeby w zakresie krótkiego postoju szacuje się na $0,0201 \times 2280 \times 0,3 = 14$ stanowisk, przy istnieniu ok. 30 stanowisk, uważa się, że w tym zakresie sytuacja jest zadowalająca.

Brak w gminie stacji paliw i zakładu naprawy pojazdów, wymagać będzie stworzenia warunków obsługi w tym zakresie.

Linia kolejowa nie w pełni wykorzystana jest do przewozu towarów.

Obsługa podróżnych odbywa się na przystankach poszczególnych linii autobusowych. Przy przyjętym standardzie dostępności 2 km do przystanku poza przyjętym promieniem obsługi znajdują się następujące miejscowości Krugle, Nikiforowszczyzna i Wygon.

7. Infrastruktura techniczna

7.1. Zaopatrzenie w wodę

7.1.1. Charakterystyka ogólna systemu zaopatrzenia w wodę

W gminie Dubicze Cerkiewne sieć osadniczą tworzy 28 miejscowości wchodzące w skład 17 sołectw - wsi.

Na koniec 1997 roku zводociągowanych było 14 wsi, co stanowi 82,3 % ogółu wsi, znacznie powyżej średniej województwa białostockiego wynoszącej 65,3 %. Daje to gminie w tym wskaźniku 23 miejsce w byłym województwie białostockim.

Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy do budynków) wynosiła 60,8 km, do której podłączonych było 673 budynki mieszkalne. Odsetek mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej stanowił 73,2 % powyższej średniej byłego województwa białostockiego wynoszącej dla wsi 53,5 %. Daje to gminie w tym wskaźniku 8 miejsce w województwie białostockim.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca gminy wynosiło $14,3 \text{ m}^3/\text{r}$ ($39,2 \text{ dm}^3/\text{d}$) i jest niższe od średniej wojewódzkiej - $14,8 \text{ m}^3/\text{r}$ ($40,5 \text{ dm}^3/\text{d}$).

W roku 1998 zwodociągowano 1 wieś i wskaźnik zwodociągowanych wsi wzrósł do 88,2 %, a mieszkań do 80,5 %.

W roku 1999 planowane jest zwodociągowanie 2 wsi: Starzyna i Górny Gród oraz przys. Piaski. Po zrealizowaniu w/w inwestycji wszystkie wsie będą zaopatrywane w wodę ze scentralizowanych systemów wodociągowych. Poza tym system pozostanie część rozproszonej zabudowy kolonijnej.

Zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy odbywa się z 2 ujęć i stacji wodociągowych stanowiących własność Gminy Dubicze Cerkiewne, a eksploatowanych przez Wojewódzki Zakład Konserwacji Urządzeń Melioracyjnych z siedzibą w Zaściankach ul. Usługowa 6, znajdujących się w miejscowościach :

- Dubicze Cerkiewne - zaopatrywać będzie w wodę 13 wsi: Czechy Orlańskie, Dubicze Cerkiewne, Dubicze Tofiłowce, Długi Bród z przysiółkami Zabogonie i Piaski, Grabowiec, Jelonek, Rutkę, Werstok, Wiluki, Witowo z przysiółkami Kraskowszczyzna i Piaseczniki Małe, Wojnowkę oraz Starzynę i Górny Gród.
- Stary Kornin - zaopatruje w wodę 4 wsie: Istok, Jagodniki z przysiółkiem Siemiwołoki i kolonię Jagodniki II, Koryciski, Stary Kornin oraz 2 wsie: Mochnate i Stare Berezowo w gm. Hajnówka.

Z wodociągu Orzeszkowo w gm. Hajnówka zaopatrywana jest w wodę kolonia Jagodniki I.

7.1.2. Rozwój scentralizowanych systemów wodociągowych

Zwodociągowanie gminy przedstawia tabela nr 49.

W 1986 roku oddano do eksploatacji stacje wodociągowe w Dubiczach Cerkiewnych i Starym Korninie i następuje sukcesywne wodociągowanie gminy. Na koniec tego roku zwodociągowanych było 5 wsi i 23,4 % mieszkańców korzystało z wody wodociągowej. W latach 1987-90 zwodociągowano 3 wsie (średniorocznie - 0,75 wsi) i wybudowano 16,6 km sieci wodociągowej (średniorocznie - 4,1 km). W latach 1991-1998 zwodociągowano 7 wsi (średniorocznie - 0,87 wsi) i zrealizowano 29,8 km sieci wodociągowej (średniorocznie - 3,725 km). Odsetek zwodociągowanych wsi wzrósł z 29,4 % w 1986r. do 88,2 % w 1998r., a zwodociągowanych mieszkań z 23,4 % do 80,5 %.

*Przebieg wod. i kanaliz. w
Haj. m. Stowoskie - 29*

Tabela nr 49

Wyszczególnienie	Stan na koniec roku									
	1986	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Długość sieci wodociągowej w km	14,4	31,0	34,1	38,4	38,4	48,1	48,9	49,7	49,7	60,8
Połączenia wodociągowe do budynków mieszkalnych w szt.	232	508	549	579	583	659	659	670	673	737
Ilość wsi zwodociągowanych	5	8	9	10	10	13	14	14	14	15
Ilość miejscowości zwodociągowanych	6	9	10	12	12	16	18	18	18	19
% zwodociągowanych wsi	29,4	47,0	52,9	58,8	58,8	76,5	82,3	82,3	82,3	88,2
% zwodociągowanych miejscowości	21,4	32,1	35,7	42,9	42,9	57,1	60,7	60,7	64,2	67,8
% mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej	23,4	55,2	59,7	63,1	63,6	71,9	71,9	73,0	73,2	80,5
Miejsce gminy w województwie białostockim pod względem % zwodociągowanych mieszkań	-	3	4	4	5	5	6	7	8	X
Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych w tys. m ³ /r	-	43,7	38,2	43,1	28,1	23,2	28,6	23,9	33,1	X
Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych m ³ /r na 1 mieszkańca	-	16,3	14,7	17,0	11,1	9,3	11,9	10,1	14,3	X
dm ³ /d	-	44,6	40,3	46,6	30,4	25,5	32,6	27,7	39,2	X

Źródło - dane statystyczne WUS + obliczenia własne

7.1.3. Stan zwodociągowania poszczególnych wsi w gminie na koniec 1998r.

Tabela nr 50

Nazwa wodociągu	Miejscowości podłączone do danego wodociągu	Rok zwodociągowania	Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy) km	Połączenia prowadzące do bud. mieszk. szt.	% bud. mieszk. podłączonych do sieci wodociągowej
1	2	3	4	5	6
Wodociąg Dubicze Cerkiewne	Dubicze Cerkiewne	1986	24,5	105	100,0
	Czechy Orlańskie	1987		59	88,0
	Dubicze Tofiłowce	1987		60	89,6
	Rutka	1987		17	60,7
	Grabowiec	1986		119	86,7
	Witowo + Kraskowszczyzna	1992	4,3	49	100,0
	Werstok	1994	3,9	21	91,3
	Wiluki	1994	2,0	12	63,2
	Pasieczniki Małe	1994	2,1	12	100,0
	Wojnówka	1994	1,7	31	91,2
	Długi Bród i Zabogonie	1995	3,3	23	46,9
	Jelonka	1998	4,6	28	75,7
Wodociąg Stary Kornin	Stary Kornin	1986	9,4	66	82,5
	Jagodniki	1986		27	+kol.82,4
	Siemiwołoki	1986		7	70,0
	Koryciski	1986		41	85,4
	Istok	1991	3,1	40	90,0
	Jagodniki kol.II	1996	0,8	8	włączono do wsi
Wodociąg Orzeszkowo gm. Hajnówka	Jagodniki kol.I	1996	1,1	12	włączono do wsi
Ogółem zwodociągowane miejscowości			60,8	737	85,3

Źródło - dane z Urzędu Gminy, WZKUM w Białymstoku + obliczenia własne.

W zwodociągowanych miejscowościach 85,3 % budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej. Wskaźnik ten w poszczególnych miejscowościach jest zróżnicowany - od 46,9 % we wsi Długi Bród do 100 % w Dubiczach Cerkiewnych i Witowie z przysiółkami - Kraskowszczyzna i Piaseczniki Małe. Wskaźnik zwodociągowania budynków mieszkalnych w przedziale 40 - 49,9 % występował w 1 miejscowości, 60 - 69,9 % - 2, 70 - 79,9 % - 2, 80 - 89,9 % - 6 i 90 - 100 % - 4. W 2 wsiach dotychczas nie zwodociągowanych zamieszkuje ok. 4 % ogółu ludności gminy.

7.1.4. Charakterystyka ujęć wody i stacji uzdatniania wodociągów wiejskich

Wodociąg Dubicze Cerkiewne

Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej z utworów czwartorzędowych składające się z dwóch studni wierconych: SW-1 o głębokości 59 m i wydajności $Q = 46 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 26 \text{ m}$ i SW-2 o głębokości 59 m i $Q = 66 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 20,0 \text{ m}$.

Zatwierdzone zasoby ujęcia w kat. „B” wynoszą: $Q_e = 66,0 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 20,0 \text{ m}$.

Woda ujmowana jest z drugiej użytkowej warstwy wodonośnej, zalegającej w przelocie 46 - 54 m p.p.t. w SW-1 i 46,5 - 56,0 m p.p.t. w SW-2, zbudowanej z piasków drobnoziarnistych o miąższości 8,0 - 9,5 m.

Zwierciadło wody ma charakter napięty i stabilizuje się na głębokości 6,1 - 6,4 m od powierzchni terenu.

Warstwa wodonośna izolowana jest od powierzchni terenu kompleksem utworów słabo przepuszczalnych i półprzepuszczalnych, tj. glin piaszczysto-pylastych oraz pyłów o łącznej miąższości 39,0 - 39,5 m.

Jakość wody z otworów studziennych odpowiada normom wody pitnej i nadaje się do picia w stanie surowym.

Urządzeniami do poboru i uzdatniania wody są :

- pompa głębinowa typu G-80 VIIIB o wyd. 15 - 48 m^3/h (SW-1),
- pompa głębinowa typu G-80 IVB o wyd. 15 - 48 m^3/h (SW-2),
- 2 hydrofory o poj. 4000 l każdy,
- 2 pompy naziemne typu SK 5.03.11 o wyd. 3,5 - 7,5 m^3/h ,
- 2 pompy naziemne typu S-82 o wyd. 12 - 39 m^3/h ,
- dwukomorowy zbiornik wyrównawczy 2 x 75 m^3 ,
- chlorator C-52,
- sprężarka typu WAN-Es,
- wodomierz MZ-100.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie dwustopniowego pompowania wody.

Wodociąg Stary Kornin

Źródłem poboru wody jest ujęcie wody podziemnej z utworów czwartorzędowych składające się z dwóch studni wierconych: SW-1 o głębokości 64 m i wydajności eksploatacyjnej $Q = 104 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s = 8,2 \text{ m}$ i SW-2 o głębokości 64 m i $Q = 91 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 8,2 \text{ m}$.

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne ujęcia wynoszą $Q_e = 175 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s = 8,2 \text{ m}$.

Woda ujmowana jest z drugiej użytkowej warstwy wodonośnej, zalegającej w przelocie 43 - 62 m p.p.t. w SW-1 i 42 - 62 m p.p.t. w SW-2, zbudowanej z piasków drobnoziarnistych i średnioziarnistych o miąższości 19 - 20 m. Warstwa prowadzi wodę naporową o statystycznym zwierciadle zalegającym na głębokości 4,4 - 4,85 m od powierzchni terenu.

Warstwa wodonośna izolowana jest od powierzchni terenu kompleksem glin zwałowych i ilastych o miąższości 39,5 - 40,0 m.

Woda z otworów studziennych odpowiada normom wody pitnej z wyjątkiem zawartości związków żelaza (1,2 - 1,3 mg/l Fe).

Urządzeniami do poboru i uzdatniania wody są :

- pompa głębinowa typu G-80 VIIB o wyd. 24 - 48 m^3/h (SW-1),
- pompa głębinowa typu G-80 IVB o wyd. 15 - 48 m^3/h (SW-2),
- 5 odżelaziaczy $\varnothing 1800 \text{ mm}$,
- 3 hydrofory o poj. 6000 l każdy,
- 2 sprężarki typu WAN-Es,
- chlorator C-52,
- wodomierz MZ-150.

Stacja wodociągowa pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody.

7.1.5. Pozwolenia wodnoprawne i ustalone strefy ochronne ujęć wody

Gmina Dubicze Cerkiewne posiada pozwolenia wodnoprawne na eksploatację urządzeń i pobór wody wydane przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

- Decyzja Nr OŚ.II.6210/79/97 z dnia 15 kwietnia 1997r. ważna do 30.04.2002r., dotyczy wodociągu Dubicze Cerkiewne, ustala strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 8 m wokół każdej studni uznając wygrodzony teren stacji wodociągowej za teren ochrony bezpośredniej. Strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana z uwagi na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód.
- Decyzja Nr OŚ.II.6210/80/97 z dnia 15 kwietnia 1997r. ważna do 30.04.2002r., dotyczy wodociągu Stary Kornin, ustala strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 8 m wokół studni uznając wygrodzony teren stacji wodociągowej za teren ochrony bezpośredniej studni SW-2.

Studnia SW-1 położona na oddzielnej działce ma ustaloną strefę o promieniu 8 m wokół studni.

Strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana z uwagi na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód.

7.1.6. Ocena wydajności istniejących komunalnych ujęć wody

Wodociąg wiejski w Starym Korninie pracuje w układzie jednostopniowego pompowania wody i wydajność ujęcia powinna zapewnić maksymalne godzinowe pobory wody.

Wodociąg wiejski w Dubiczach Cerkiewnych posiada zbiorniki wyrównawcze i wydajność ujęcia powinna zapewnić średniogodzinowe pobory wody, a rozbiory maksymalne mogą być uzupełnione wodą ze zbiornika.

Analizę wykorzystania poszczególnych ujęć wody w latach 1996 - 1998 obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 51

Wyszczególnienie	R o k	Wodociąg Dubicze Cerkiewne	Wodociąg Stary Kornin
Pobór wody z ujęcia w ciągu roku m ³ /rok	1996	35.465	38.854
	1997	24.849	46.877
	1998	44.026	47.154
Pobór wody z ujęcia średniodobowy m ³ /d	1996	96,9	106,1
	1997	68,1	128,4
	1998	120,6	129,2
Pobór wody z ujęcia maksymalny godzinowy m ³ /h	1996	13,1	14,4
	1997	9,2	17,4
	1998	16,3	17,5
Zatwierdzone zasoby ujęcia wody m ³ /h		66,0	175,0
Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów w czasie rozbioru wody max.godz. %	1996	19,8	8,2
	1997	13,9	9,9
	1998	24,7	10,0

Źródło - Dane z WZKUM w Białymstoku + obliczenia własne.

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów ujęć wiejskich wodociągów jest niewielkie około 25 % w Dubiczach Cerkiewnych i 10 % w Starym Korninie. Wodociągi te posiadają znaczne rezerwy.

7.1.7. Zakładowe ujęcia wody głębinowej

Na terenie gminy Dubicze Cerkiewne ujęcia wody oparte o studnie wiercone posiadają :

- RSP w Starym Korninie - 1 studnia głębokości 77 m i wydajności $Q = 37 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Szkoła Podstawowa w Starzynie - 1 studnia głębokości 21 m i wydajności $6,0 \text{ m}^3/\text{h}$.

7.1.8. Ogólna ocena zaopatrzenia gminy w wodę

Rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę należy uznać za dobry. Około 95 % mieszkańców gminy może korzystać z wody wodociągowej, gdyż taki odsetek ludności mieszka w zwodociagowanych wsiach.

Wydajność ujęć wody wodociągów wiejskich znacznie przekracza aktualne pobory wody. Istnieje duża rezerwa ok. 80 % w wodociągu Dubicze Cerkiewne i 90 % w Starym Korninie.

Dobrze rozwinięty system zaopatrzenia w wodę oraz duża rezerwa w źródłach wody są atutem rozwojowym gminy.

7.2. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

7.2.1. Stan istniejący gospodarki ściekowej

Na terenie gminy kanalizacja sanitarna z odprowadzeniem ścieków do zbiornika o pojemności ok. 40 m^3 znajduje się na nowym osiedlu budownictwa jednorodzinnego w południowej części wsi Dubicze Cerkiewne. Poza tym ścieki odprowadzane są do lokalnych urządzeń (zbiorniki szczelne, suche ustępy).

Wywozem nieczystości płynnych zajmuje się RSP w Starym Korninie lub Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Hajnówce na indywidualne zlecenie mieszkańców i zakładów. Ścieki z zakładów użyteczności publicznej i Urzędu Gminy wywożone są do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Hajnówce lub Kleszczelach. Ścieki z gospodarstw domowych wywożone są na pola pozostające w odłogu.

7.2.2. Ogólna ocena odprowadzania i oczyszczania ścieków

Stan gospodarki ściekowej na terenie gminy należy ocenić jako niezadawalający. Ścieki gromadzone w zbiornikach, które często nie są szczelne i wywożone w miejsca przypadkowe mogą powodować negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, wody i powietrza.

Zważywszy, że w gminie zwodociagowanych jest 88,2 % wsi, a w 1999r. planowane jest zwodociagowanie pozostałych 2 wsi, problem odprowadzenia i oczyszczenia ścieków jest sprawą bardzo ważną i pilną, gdyż stanowi to barierę w rozwoju gminy.

7.3. Gospodarka odpadami stałymi

7.3.1. Charakterystyka stanu istniejącego

a) Gminne wysypisko odpadów stałych

Gminne wysypisko odpadów stałych, eksploatowane od 1988r., położone jest na gruntach wsi Dubicze Cerkiewne, na terenie wyrobiska po-zwirowego. Powierzchnia całkowita działki wynosi 0,78 ha z tego do bezpośredniego składania nieczystości stałych - komunalnych przeznaczona jest powierzchnia eksploatacyjna o wielkości 1990 m², a do składowania opadów specjalnych (opakowań po środkach ochrony roślin) 205 m², gdzie znajduje się mogilnik wykonany w formie studni $\varnothing$ 1,2 m i wysokości 3,0 m zagłębiony w terenie 1,5 m. Dno i skarpy komory składowania są uszczelnione 0,5 m warstwą gliny plastycznej. Wykonany jest rów opaskowy o przekroju trapezowym do zbierania i odprowadzenia odcieku z terenu wysypiska do szczelnej studzienki zbiorczej z kręgów betonowych o średnicy $\varnothing$ 1,20 m i głębokości do 3 m.

Wysypisko jest ogrodzone siatką wysokości 1,60 m.

Komora składowania została podzielona na 3 sektory z przewidzianą wysokością składowania 3,0 m: sektor 1-1 o powierzchni dna $F_1 = 460 \text{ m}^2$ i góry $F_2 = 720 \text{ m}^2$, ma objętość $V = 1770 \text{ m}^3$, sektor 2-2 o $F_1 = 750 \text{ m}^2$, $F_2 = 960 \text{ m}^2$ i $V = 2565 \text{ m}^3$ i sektor 3-3 o $F_1 = 780 \text{ m}^2$, $F_2 = 955 \text{ m}^2$ i $V = 2603 \text{ m}^3$. Łączna objętość wynosi $V = 6938 \text{ m}^3$.

Eksploatacją wysypiska zajmuje się Urząd Gminy w Dubiczach Cerkiewnych. Brak jest stałego dozoru. Odpady są wywożone na wysypisko przez mieszkańców we własnym zakresie, a z Urzędu Gminy i Gminnego Ośrodka Kultury przez firmę specjalistyczną ASTWA z Białegostoku. Do końca 1998r. ilość nagromadzonych odpadów na wysypisku stanowi ok. 20 % wypełnienia jego całkowitej pojemności.

Wysypisko jako obiekt uciążliwy ma ustaloną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy strefę ochrony sanitarnej o szerokości 500 m. W zasięgu tej strefy znajdują się grunty orne jak i lasy państwowe. Na gruntach ornych ogranicza się uprawę owoców miękkich i warzyw spożywczych oraz wyklucza się zakładanie nowych plantacji sadowniczych i pastwisk.

Na gruntach leśnych występuje ograniczenie pozyskiwania runa leśnego, które byłoby spożywane w stanie surowym.

W strefie tej nie można lokalizować budynków mieszkalnych i urządzeń rekreacyjnych.

b) Wiejskie punkty gromadzenia odpadów stałych

Na terenie gminy w 13 miejscowościach, w tym 12 wsiach są wyznaczone działki z przeznaczeniem pod wiejskie punkty gromadzenia odpadów stałych. Ogólna powierzchnia terenu przeznaczona na ten cel wynosi 4,73 ha. Punkty gromadzenia odpadów stałych znajdują się w następujących wsiach :

Koryciski	- powierzchnia	0,20 ha
Jagodniki	-	0,25 ha
Rutka	-	0,19 ha
Wojnówka	-	0,40 ha
Czechy Orlańskie	-	0,40 ha
Dubicze Tofiłowce	-	0,30 ha
Istok	-	0,50 ha
Grabowiec	-	0,50 ha
Wiluki	-	0,40 ha
Werstok	-	0,50 ha
Jelonka	-	0,29 ha
Pasieczniki Małe	-	0,50 ha
Witowo	-	0,30 ha

Wyznaczony teren służy do czasowego gromadzenia odpadów stałych.

Odpady polne (gałęzie, papier) są spalane na tych składowiskach, a odpady niepalne przewożone są na gminne wysypisko.

Eksploatacją punktów gromadzenia odpadów stałych zajmuje się Urząd Gminy w Dubiczach Cerkiewnych. Wywozem odpadów do punktów mieszkańcy zajmują się we własnym zakresie.

Rada Gminy w Dubiczach Cerkiewnych podjęła w dniu 30 września 1997r. uchwałę nr XXVI-138/97 w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Dubicze Cerkiewne.

7.3.2. Ogólna ocena gospodarki odpadami stałymi

Gminne wysypisko odpadów stałych wykonane było przed 1990r. i aktualnie bez oceny oddziaływania na środowisko nie można stwierdzić, czy spełnia ono wszystkie obowiązujące obecnie wymogi w zakresie ochrony środowiska. Wysypisko posiada dużą rezerwę ok. 80 % swojej pojemności.

Na terenach wiejskich wyznaczonych jest 13 działek z przeznaczeniem na wiejskie punkty gromadzenia odpadów stałych w 12 wsiach - 70,6 % ogółu wsi. Składowanie odpadów na wysypiskach odbywa się w sposób niekontrolowany, a wiejskie punkty nie mają wykonanego przystosowania terenu do tych potrzeb. Może to wywierać negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, wody i powietrza.

Na wysypiska wywożone są również odpady, które mogą być wykorzystane jako surowce wtórne, gdyż w gminie nie jest prowadzona selektywna zbiórka odpadów.

Ogólnie należy stwierdzić, że gospodarka odpadami nie spełnia wszystkich wymogów zawartych w nowych przepisach prawnych z ochrony środowiska w w/w zakresie.

7.4. Elektroenergetyka

7.4.1. Zapotrzebowanie mocy

Zapotrzebowanie mocy (obciążenie w szczycie) dla odbiorców gminy w latach 1975 - 1990 przedstawiało się następująco:

1975r.	-	0,44 MW
1985r.	-	1,38 MW
1990r.	-	2,16 MW

W latach dziewięćdziesiątych obserwuje się bardzo wolny przyrost zapotrzebowania na energię elektryczną.

7.4.2. Elementy systemu elektroenergetycznego

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy jest stacja transformatorowo-rozdzielcza w Hajnówce - poprzez układ sieci napowietrznej SN 15 kV. Istniejące źródło w pełni pokrywa zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej gminy.

Główny układ zasilający gminę stanowią linie SN 15 kV relacji:

- Hajnówka - Dubicze Cerkiewne - do istn. linii Kleszczele - Bielsk Podlaski,
- Hajnówka - Witowo - Wojnówka - Czeremcha.

Pozostałe linie SN 15 kV stanowią odgałęzienia od w/w linii.

Bezpośrednia obsługa odbiorców odbywa się poprzez układ sieci NN napowietrznych bądź kablowych. Zarówno cała sieć SN 15 kV jak i NN jest siecią o zróżnicowanym stanie technicznym.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 33 stacji transformatorowych słupowych, w tym w ośrodku gminnym 5.

W ramach reelektryfikacji został dokonany przegląd urządzeń elektroenergetycznych na terenie gminy.

Do remontu i przebudowy zakwalifikowano urządzenia elektroenergetyczne w miejscowościach:

- Długi Bród,
- Jelonka.

W miejscach przebudowy i remontu urządzeń SN, zakłada się również przebudowę i remont urządzeń NN.

7.4.3. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania

Podstawowym problemem do rozwiązania jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w poszczególnych obszarach gminy z możliwościami systemu elektroenergetycznego.

Zakładana w studium województwa białostockiego budowa stacji transformatorowo-rozdzielczych w Czeremsze i Bielsku Podlaskim powinna mieć również wpływ na ilość i jakość przesyłanej energii w sieciach gminy Dubicze Cerkiewne.

7.5. Ciepłownictwo

7.5.1. Charakterystyka stanu istniejącego

Na terenie gminy istnieje 6 większych źródeł wytwarzania energii cieplnej, obsługujące budynki głównie użyteczności publicznej. Są to: (stan na 1998r.)

Tabela nr 52

Lp.	O b i e k t	Moc kotła	Typ kotła	Rodzaj paliwa	urządzenia odpylające
1.	Lecznica Zwierząt w Dubiczach Cerkiewnych <i>Spolec</i>	95 kW	Buderus G 305 palnik olejowy Giersch R 20-PE	olej opałowy	
2.	Ośrodek wypoczynkowy w Starzynie	95 kW	j.w.	j.w.	
3.	ZOZ Hajnówka Gminny Ośrodek Zdrowia w Dubiczach	0,175 MW	1 x RUMIA 1 x KZ-5/5	węgiel, koks <i>olej</i>	czopuch
4.	Szkoła Podstawowa w Dubiczach Cerkiewnych	0,48 MW	2 x UKS-200 1 x UKS- 75	węgiel <i>olej</i>	
5.	RSP w Starym Korninie <i>Pom. 7. Stary. Granic</i>	455 Mcal/h	1 x SZII-G-65	mieszanka węglowo-koksova	
6.	Dom wycieczkowy dla młodzieży w Czechach Orlańskich <i>W Dub. Cerk</i>	148 kW	1 x UKS 66 1 x UKS 82	węgiel <i>olej opałowy</i>	

W zabudowie mieszkaniowej dominującym rozwiązaniem są lokalne kotłownie na paliwo stałe.

7.5.2. Ocena stanu istniejącego

Istniejące źródła ciepła pokrywają zapotrzebowanie odbiorców. Praca ich w większości na paliwie stałym przyczynia się do zanieczyszczania środowiska. Szansę na poprawę tego stanu rzeczy będzie sukcesywne przejście na paliwa ekologiczne takie jak gaz czy olej opałowy.

Dwie kotłownie w gminie pracujące na oleju opałowym są sygnałem zachodzących zmian w tym kierunku.

7.6. Gazownictwo

Gmina Dubicze Cerkiewne jest niezgazyfikowana. „Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego” wykonane przez „GAZOPROJEKT” Wrocław - przewiduje gazyfikację gminy w latach 2006 - 2010.

Budowa tego systemu pozwoli na wykorzystanie nośnika energii „przyjaznej” dla środowiska naturalnego. W szerszym aspekcie - wniesie istotny, pozytywny czynnik rozwoju tego obszaru.

7.7. Telekomunikacja

7.7.1. Stan telekomunikacji w gminie

1) Struktura systemu

System telekomunikacyjny w gminie składa się z :

- linii kablowej światłowodowej relacji Hajnówka - Kleszczele,
- central telefonicznych automatycznych cyfrowych w Dubiczach Cerkiewnych i Jagodnikach,
- linii abonenckich na terenie całej gminy.

2) Dane liczbowe systemu:

Tabela nr 53

Lata	ilość central		pojemność central		ilość abonentów		wskaz. nasyt. na 100 osób	ilość zaległ. wnios- ków
	ręcznych	automat.	ręcznych	automat.	ręcznych	automat.	ręcznych	automat.
1990	1	1	60	60	59	59	4,82	-
1995	1		130		138		5,56	12
1998		2		352		150	6,51	202

Dla porównania wskaźnik nasycenia na 1000 mieszkańców w 1997r. wynosił :

- w kraju - 193,1
- w województwie - 221,4
- w gminie - 62,5

7.7.2. Ocena systemu

Ja wynika z przytoczonych wyżej danych stan telekomunikacyjny w gminie uległ radykalnej poprawie. Nowe centrale automatyczne cyfrowe zostały włączone linią kablową światłowodową w automatyczny system telekomunikacyjny województwa, a poprzez węzeł białostocki - z siecią krajową i międzynarodową.

Pojemność zainstalowanych central pozwala na rozbudowę systemu. Ilość zaległych wniosków potencjalnych abonentów świadczy o dużej potrzebie rozbudowy sieci abonenckiej na obszarze gminy.

8. Syntetyczna ocena poziomu zaspokojenia potrzeb ludności i zagospodarowania gminy wg stanu z 1997r.

Tabela Nr 54

Lp.	Wyszczególnienie	Województwo białostockie		Gmina Dubicze Cerkiewne	Udział % 5 : 4
		ogółem	gminy wiejskie		
1	2	3	4	5	6
1.	Powierzchnia w ha	1.005.464	954.314	15.119	1,6
2.	Ludność	701.684	250.356	2.303	0,9
	w tym kobiety	359.779	124.121	1.156	0,9
3.	Kobiety na 100 mężczyzn	105	98	101	103,1
4.	Gęstość zaludnienia M/km ²	70	26	15	93,7
5.	Lesistość - % powierzchni	32,0	32,6	45,1	138,3
6.	Przyrost naturalny na 1000 ludności	- 0,3	- 3,7	- 7,2	194,6
7.	Pracujący w gospodarce narodowej wg sekcji EKD	146.249	20.634	138	0,7
8.	Bezrobotni	27.150	9.053	94	1,0
9.	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	26,2	24,8	15,0	60,5
10.	Udział ludności w wieku produkcyjnym	57,7	52,2	50,3	96,4
11.	Udział ludność w wieku poprodukcyjnym	16,1	23,0	34,7	150,9
12.	Mieszkań na 1000 mieszkańców	324	323	399	123,5
13.	Pow. użytkowa mieszkań w tys.m ²	13.897,3	5.666.917	65.184	1,1
14.	Ilość osób na izbę	0,83	0,84	0,74	88,1
15.	M ² pow. użytk. na 1 osobę	20,2	22,8	28,3	124,1
16.	Uczniowie szkół podstawowych na 1000 mieszkańców	127,3	100,2	58,6	58,5
17.	Lekarze na 10 tys. mieszkańców	29,3	4,2	4,3	102,4
18.	Lekarze dentyści na 10 tys. mieszkańców	6,0	2,3	4,3	187,0
19.	Księgozbiór w bibliotekach na 1000 mieszkańców	3.216	3.554	6.337	178,3
20.	Czytelnicy na 1000 M	163	108,1	100,7	93,2
21.	Wypożyczenia w woluminach na 1 czytelnika	22,5	24,0	28,2	117,5
22.	Abonenci telef. na 1000 M	221,4	108,0	62,5	57,9
23.	Użytki rolne w ha w granicach administracyjnych	586.265	559.641	6.996	1,2
24.	Plony zbóż podst. w dt/ha	24,6	25,0	23,7	94,8
	w tym: pszenicy	28,4	27,0	30,6	113,3
	żyta	21,6	21,4	21,5	100,5
25.	Plony ziemniaków w dt/ha	162	159	140	80,0
26.	Bydło na 100 ha uż.rolnych	52,3	55,1	55,1	100,0
	w tym krowy na 100 ha uż.roln. w gosp. indywid. w 1996r.	26,5	27,9	26,1	93,5

1	2	3	4	5	6
27.	Trzoda chlewna na 100 ha użytków rolnych w gosp.ind.-1996r.	60,3	61,2	45,2	73,9
28.	Zużycie wody na 1 mieszkańca w m ³ /rok	31,6	14,8	14,3	96,6
29.	Gęstość dróg publicznych o twardej nawierzchni w km/100 km ²	54,4	48,8	67,8	1,4
30.	Gęstość dróg publicznych o nawierzchni ulepszonej w km/100 km ²	32,1	26,9	33,4	1,2
31.	% zwodociagowanych wsi	-	65,3	82,3	X
32.	% zwodociagowanych mieszkań	-	53,5	73,2	X
33.	Dochody budżetu gmin w tys.zł.	610.602,4	149.620,8	771,8	0,5
34.	Wydatki na inwestycje w tys.zł.	138.792,7	48.012,4	260,7	0,5
35.	Udział inwestycji w wydatkach	22,5	32,1	14,1	43,9

9. Elementy zagospodarowania przestrzennego gminy o charakterze ponadlokalnym

Elementami o charakterze i zasięgu ponadlokalnym wymagającymi uwzględnienia ich w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dubicze Cerkiewne są elementy wynikające ze studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego i dotyczące :

- celów i kierunków polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne,
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych wynikających z polityki przestrzennej.

9.1. Cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Dubicze Cerkiewne

1. **Ochrona i kształtowanie środowiska poprzez:**

- zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa,
- zachowanie obiektów prawnie chronionych,
- podniesienie statusu ochrony prawnej wybranych elementów systemu przyrodniczego województwa,
- ochrona środowiska oraz warunków życia i zdrowia ludzi.

2. **Turystyka i wypoczynek**

Utrzymanie i wyznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów wypoczynku codziennego i świątecznego oraz wypoczynku pobytowego nad zb. wodnym w Dubiczach Cerkiewnych oraz nad projektownymi zbiornikami Czechy Orlańskie, Reduty i Wojnówka.

3. **Polityka rozwoju rolnictwa**

Gmina Dubicze Cerkiewne należy i należeć będzie do IV rejonu agrarnego - wschodniego, charakteryzującego się najniższą waloryzacją rolniczą. Uprawia się tu głównie zboża i ziemniaki, w produkcji zwierzęcej - chów bydła, trzody chlewnej i owiec.

4. **Doskonalenie funkcjonowania i poprawa warunków komunikacji poprzez:**

- dostosowanie stanu technicznego dróg do zmieniających się potrzeb komunikacyjnych,

- zapewnienie w pierwszej kolejności połączeń komunikacyjnych między sąsiednimi gminami drogami o nawierzchni twardej ulepszonej,
- możliwość przejęcia w zarząd administracji samorządowej (w przypadku zmiany ustawy o drogach publicznych) dróg wojewódzkich mających wyraźny charakter lokalny o następujących numerach: 03664, 03699, 03703, 03704, 03705, 03706, 03712 i 03713,
- dostosowanie linii kolejowej do zmieniających się potrzeb przewozowych,
- utrzymanie dostępności ca 2 km do przystanków autobusowych.

5. W zakresie energetyki i telekomunikacji

- W celu dostosowania systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa, stworzenia warunków sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu, zapewnienia zaspokojenia potrzeb odbiorców w sposób ciągły - na terenie gminy zakłada się budowę linii WN 110 kV relacji Hajnówka - Czeremcha.
- Ze względu na niedoinwestowanie w zakresie sieci SN 15 kV zakłada się modernizację i rozbudowę jej.
- W celu zapewnienia zaopatrzenia w gaz odbiorców zakłada się budowę gazociągu wysokiego ciśnienia Orla - Dubicze Cerkiewne wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową I^o.
- Utrzymanie istniejących urządzeń ciepłowniczych oraz modernizację urządzeń w kierunku poprawy efektywności funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska poprzez zastosowanie ekologicznych paliw.
- Dostosowanie systemu do standardów obecnie obowiązujących poprzez budowę linii światłowodowej Hajnówka - Dubicze Cerkiewne
- Kleszczele wraz z wymianą centrali ręcznej na cyfrową oraz rozbudowę istniejących sieci abonenckich.

6. Polityka przestrzenna województwa w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami zakłada:

- zwiększenie retencji wód powierzchniowych poprzez budowę zbiorników retencyjnych,
- ochronę zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach wiejskich, w którym zakłada się zwodociągowanie 100 % wsi z priorytetem w miejscowościach: gminnej Dubicze Cerkiewne i leżących w obszarze prawnie chronionym,

- rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenach wiejskich z priorytetem w miejscowościach leżących w obszarze prawnie chronionym.

9.2. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, wynikających z polityki przestrzennej państwa

1. Zabezpieczenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i planach miejscowych warunków funkcjonowania elementów systemu przyrodniczego województwa: kompleksu leśnego Puszczy Białowieskiej, stanowiącej wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu europejskim wchodzącym w skład E.S.O.CH. - będący Obszarem Chronionego Krajobrazu, doliny rzeki Orlanki i pozostałych cieków oraz obniżen terenowych.
2. Podniesienie statusu ochrony prawnej Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Białowieskiej do rangi Parku Krajobrazowego tej Puszczy.
3. Sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z granicami polno-leśnymi.
4. Odprowadzanie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych w stopniu zapewniającym utrzymanie obowiązującej klasy czystości tych wód.
5. Zwiększenie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
6. Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzek i cieków.
7. Utrzymanie urządzonego gminnego wysypiska śmieci.
8. Budowa urządzeń kanalizacyjnych we wsiach zwodociągowanych z priorytetem obszarów objętych ochroną prawną lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie.
9. Racjonalna eksploatacja udokumentowanych złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w przepisach prawnych.
10. Sukcesywna rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.
11. Zapewnienie sposobów użytkowania obiektów zabytkowych gwarantujących utrzymanie ich w dobrym stanie technicznym. Rewaloryzacja zabytkowego założenia parku w Jodłówce.
12. Organizacja na terenie gminy placówek opieki społecznej między innymi poprzez wykorzystanie istniejących niewykorzystanych obiektów.
13. Urządzenie terenów wypoczynku codziennego i świątecznego oraz budowa bazy wypoczynku pobytowego wraz z urządzeniami towarzyszącymi (infrastruktura techniczna, komunikacja, usługi) nad zbiornikiem wodnym w Dubiczach Cerkiewnych oraz nad projektowanymi zbiornikami Czechy Orlańskie, Reduty i Wojnówka.
14. Rozwój na terenie gminy agroturystyki.

15. Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochrona przed nieuzasadnionym przeznaczeniem gruntów ornych III i IV klas na cele nierolnicze.
16. Wspieranie rozwoju gospodarstw ekologicznych.
17. Zmiana struktury obszarowej gospodarstw indywidualnych.
18. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na wsi, umożliwiających zagospodarowanie nadwyżek siły roboczej.
19. Wspieranie tworzenia się firm specjalistycznych, zaopatrzenia i zbytu produkcji rolniczej oraz usług mechanizacyjnych.
20. Modernizacja w pierwszej kolejności drogi wojewódzkiej 03702 stanowiącej połączenie z gminą Czyże.
21. Budowa linii WN 110 kV Hajnówka - Czeremcha.
22. Budowa gazociągu w/c Orla - Dubicze Cerkiewne wraz ze stacją redukcyjno-pomiarową I°.
23. Budowa linii światłowodowej relacji Hajnówka - Dubicze Cerkiewne wraz z centralą cyfrową.
24. Wprowadzenie do ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zbiorników retencyjnych w miejscowościach Reduty, Czechy Orlańskie i Starzyna - Wojnówka. Budowa w/w zbiorników.
25. Ustalenie stref ochronnych ujęć wodociągów wiejskich i wprowadzenie do ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i planu miejscowego tych stref.
26. Budowa oczyszczalni i kanalizacji sanitarnej we wsiach zwodociągowanych z priorytetem w miejscowościach: gminnej Dubicze Cerkiewne i leżących w obszarze prawnie chronionym.
27. Wprowadzenie kontenerowych składowisk przejściowych w poszczególnych wsiach z okresowym wywożeniem za zorganizowane wysypisko gminne.